

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในปัจจุบัน กำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกวิชาหนึ่ง แต่ในทางปฏิบัติ โรงเรียนทุกแห่งได้จัดให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษในทุกโครงการเรียน เหตุที่เป็นเช่นนั้น เพราะภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารทั่วโลกในขณะนี้ ดังที่ลาร์รี่ อี สมิท (Larry E. Smith 2527: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษไว้ว่า "ปัจจุบันนี้ประเทศที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษหันมาใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาษาอังกฤษเคยเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิบัติค่านอุตสาหกรรม และยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอีกด้วย" และด้วยเหตุที่ประเทศไทยยังต้องอาศัยหนังสือวิชาการภาษาอังกฤษในการศึกษาอ้างอิงเป็นส่วนใหญ่ นักเรียนไทยจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ วิทยาการใหม่ๆ ตลอดจนการศึกษาเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมพื้นฐานต่างๆ ของเจ้าของภาษา

การที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษนั้น ผู้เรียนจะต้องมีทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ควบคู่ไปกับความรู้ความสามารถด้านองค์ประกอบทั้ง 3 ของภาษา อันได้แก่ เสียง คำศัพท์ และไวยากรณ์ ปัจจุบันนี้ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้ การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยก็หันมานิยมแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยเช่นกัน ซึ่งการที่จะทำให้จุดมุ่งหมายในการสื่อสารประสบผลสำเร็จนั้น สิ่งสำคัญเป็นอันดับแรกก็คือ การสอนให้ฟังภาษาพูดให้เข้าใจ (Wilga M. Rivers 1968: 135-136)

วิลกา เอ็ม ริเวอร์ส และ แมรี เอส เทมเพอเลดี้ (Wilga M. Rivers and Mary S. Temperley 1978: 62) ได้กล่าวถึงหัวใจสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารไว้ว่า

ได้แก่ความสามารถในการที่จะเข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูด ในขณะที่มีการสื่อสารเกิดขึ้นนั้น จะใช้เวลาถึงร้อยละ 45 ในการฟัง ร้อยละ 30 ในการพูด ร้อยละ 16 และร้อยละ 9 ในการอ่านและการเขียนตามลำดับ

นอกจากการฟังจะเป็นทักษะที่สำคัญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารแล้ว ริวอสส์และเท็มเพอส์ยังได้กล่าวถึงความพลิกพลินที่ได้รับจากการใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศว่ามาจากกิจกรรมการฟังเป็นส่วนใหญ่ คือจากการชมภาพยนตร์ ละคร การฟังรายการต่างๆทางสถานีวิทยุ หรือการได้สนทนากับเจ้าของภาษา แม้แต่ในชั้นเรียน นักเรียนจะได้เรียนรู้มากมายจากการฟังครู ฟังเครื่องบันทึกเสียง หรือฟังเพื่อนร่วมชั้นพูด

นอกจากนี้ พาเมลา ซี เบ็นสัน และ คริสติน เย็ลท์ (Pamela C. Benson and Christine Hjelt 1980: 59-71) ได้ทำการศึกษารับรู้ทางภาษา ทั้งที่เป็นภาษาต่างประเทศและภาษาที่สอง พบว่าการที่ผู้เรียนมีความสามารถสูงในการเข้าใจความหมายของสิ่งที่ได้ฟังนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการฝึกและการเรียนรู้ในทักษะหรือพฤติกรรมทางการแสดงออกทางภาษา จึงอาจกล่าวได้ว่าทักษะการฟังเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทักษะอื่นๆทางภาษา ดังนั้นทักษะการฟังจึงเป็นทักษะที่สำคัญ การฝึกและการทดสอบความสามารถในการฟังของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

สุไร พงษ์ทองเจริญ (2520: 54-55) ได้แบ่งการสอนทักษะการฟังออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การฟังเนื้อหาเฉพาะอย่าง (Selected Listening) เป็นการฝึกในเบื้องต้นที่ของอาศัยบทเรียนซึ่งเรียบเรียงขึ้นเพื่อการฝึกเฉพาะเรื่องในแต่ละครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องแต่ละตอนให้ถ่องแท้ เป็นการป้องกันการสับสน

2. การฟังเพื่อความเข้าใจ (Listening Comprehension) หมายถึงการฝึกให้ผู้เรียนฟังบทเรียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ หรือที่เคยเรียนมาแล้ว วัตถุประสงค์ของการสอนส่วนนี้ เป็นไปเพื่อให้นักเรียนฟังและทำความเข้าใจจากภาษาอังกฤษอย่างแท้จริง จึงควรให้เจ้าของภาษาเป็นผู้อ่านบทเรียนนั้นๆ

เจ บี ฮีตัน (J.B. Heaton 1975: 58-82) ได้แบ่งความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษไว้ 2 ระดับ คือ

1. ความสามารถในการจำแนกเสียง การเน้นหนักของเสียงในคำ ระดับเสียงสูงต่ำในประโยค ซึ่งแบ่งย่อยได้อีกดังนี้

1.1 ความสามารถในการจำแนกเสียงในคำ

1.2 ความสามารถในการฟังการเน้นเสียงหนักในคำ และระดับเสียงสูงต่ำ

ในประโยค

2. ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจ ซึ่งแบ่งย่อยได้อีกดังนี้

2.1 ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจประโยคที่โต้ฟังว่าตรงกับภาพใด

2.2 ความสามารถในการเข้าใจระดับข้อความ หรือบทสนทนาสั้นๆ

2.3 ความสามารถในการเข้าใจการสนทนา และการบรรยาย

เดวิด พี แฮริส (David P. Harris 1974: 32-40) ได้แบ่งความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษไว้คล้ายกันกับของฮีตัน แต่มีรายละเอียดแตกต่างออกไปดังนี้

1. ความสามารถในการจำแนกเสียง

1.1 ความสามารถในการจำแนกเสียงคำใดๆ โดยสามารถจำแนกเสียงได้ว่า เหมือนหรือต่างกันอย่างไร หรือคำใดออกเสียงต่างไปจากคำอื่นๆ ที่ได้ยินอย่างไร

1.2 ความสามารถในการจำแนกเสียงคำที่มีอยู่ในข้อความ โดยสามารถจำแนกได้ว่าคำที่ใดได้ยินในประโยคหรือข้อความนั้น ตรงกับรูปภาพใด หรือประโยคใด

2. ความสามารถในการเข้าใจข้อความที่ได้ยิน

2.1 ประโยคคำสั่งที่ให้ฟังปฏิบัติตาม เหมาะสำหรับผู้เรียนในระดับต้น เป็นการทดสอบความสามารถในการฟังเพียงทักษะเดียว

2.2 ประโยคคำถามหรือประโยคบอกเล่าให้ฟังเลือกคำตอบให้ตรงกับประโยคที่ได้ยิน เหมาะสำหรับผู้เรียนที่สามารถอ่านประโยคภาษาอังกฤษง่ายๆ ได้ เพราะต้องเลือกคำตอบที่เป็นภาษาเขียนสั้นๆ เป็นการทดสอบการฟังที่มีทักษะการอ่านเข้ามาเกี่ยวข้อง

2.3 การสนทนา เป็นการทดสอบความสามารถในการเข้าใจเรื่องราวที่ได้ฟังจากบทสนทนา แล้วตอบคำถาม โดยเลือกคำตอบจากภาษาเขียนสั้นๆ

2.4 การบรรยาย เป็นความสามารถในการเข้าใจเรื่องราวทั่วไปที่จำลองสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ผู้ฟังจะต้องจดจำสาระสำคัญต่างๆไว้ แล้วตอบคำถามโดยเลือกคำตอบจากภาษาเขียน หรือเขียนคำตอบเอง เป็นการทดสอบที่มีทักษะการอ่านและการเขียนเข้ามาเกี่ยวข้อง

รีเบคคา เอ็ม วาเลทท์ และ เรอเน เอส คิลลิก (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick 1972: 141-142) ได้จำแนกทักษะของการฟังไว้ 5 ระดับ คือ

1. ทักษะด้านกลไก (Mechanical Skills) การฟังในระดับนี้ นักเรียนสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาแม่และเสียงภาษาอังกฤษ สามารถแยกเสียงภาษาอังกฤษออกจากเสียงภาษาอื่นๆได้ โดยอาจไม่เข้าใจความหมายเลยก็ได้
2. ความรู้ (Knowledge) การฟังในระดับนี้ นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำ หรือประโยคที่ได้เรียนไปแล้ว
3. การถ่ายโอน (Transfer) การฟังในระดับนี้ นักเรียนสามารถเข้าใจประโยคที่สร้างขึ้นใหม่ โดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว
4. การสื่อสาร (Communication) การฟังในระดับนี้ นักเรียนสามารถเข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในภาษาอังกฤษ และเข้าใจความหมายของข้อความซึ่งมีคำศัพท์ที่ไม่เคยเรียนมาก่อน และนักเรียนจะต้องใช้เวลาในการเดาความหมาย โดยใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่เดิม สำหรับพฤติกรรมที่เป็นพัฒนาการสูงสุดในระดับนี้ ได้แก่ นักเรียนสามารถเข้าใจคำพูดของเจ้าของภาษาในละคร ภาพยนตร์หรือวิทยุได้
5. การวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticism) การฟังในระดับนี้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ภาษาที่พูดถูกต้องไหม คนพูดมาจากถิ่นไหน เป็นชนชั้นใด นอกจากนี้ยังสามารถรู้ความหมายที่ซ่อนเร้น (Deep Meaning) ของข้อความที่ได้ยินได้ และยังสามารถรู้ผู้พูด ผู้คุย อารมณ์ใด นักเรียนสามารถตัดสินได้ว่าคำพูดที่ได้ยินนั้น มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

เจ คี วิลคินส์ (J.D. Wilkins อ้างถึงในอัจฉรา วงศ์โสธร 2528: 222) ได้แบ่งระดับการฟังแตกต่างออกไป โดยแบ่งเป็น 7 ระดับ ดังนี้

1. นักเรียนทราบแต่เพียงว่า ข้อความที่ได้ยินเป็นภาษาอังกฤษ โดยไม่เข้าใจความหมาย

- 2. นักเรียนมีความเข้าใจข้อความง่ายๆที่ท่องจำได้
- 3. นักเรียนพอจะบอกได้ว่าบทสนทนาของเจ้าของภาษานั้นเกี่ยวข้องกับอะไร แต่จะต้องเป็นการพูดอย่างซ้ำๆ มีการกล่าวซ้ำและเห็นตัวผู้พูดด้วย
- 4. นักเรียนสามารถเข้าใจข้อความที่มีผู้พูดให้ฟังอย่างชัดเจนเมื่อตั้งใจฟัง ยังไม่สามารถเข้าใจรายละเอียดบางตอน แต่ก็สามารถนำเนื้อความตอนอื่นๆมาปะติดปะต่อกันเพื่อช่วยให้เข้าใจ
- 5. นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญ เมื่อได้ฟังเจ้าของภาษาพูดในสาขาที่ตนเรียน โดยที่การพูดนั้นไม่ใช่การพูดตัวต่อตัว แต่ยังคงมีความลำบากในการฟังข้อโต้แย้งที่ซับซ้อนในการอภิปราย
- 6. เมื่อฟังด้วยความตั้งใจจะสามารถเข้าใจภาษาพูดทุกรูปแบบเหมือนกับเจ้าของภาษาที่มีภูมิหลังเดียวกัน
- 7. มีความคุ้นเคยกับภาษา สามารถเข้าใจภาษาพูดทุกลักษณะที่เจ้าของภาษาพูด โดยข้อความนั้นๆเป็นเรื่องที่ตนไม่มีประสบการณ์มาก่อน

อัจฉรา วงศ์โสธร และคณะ (2524: 217-218) ได้ทำการสำรวจระดับความสามารถที่แท้จริงด้านการฟังของบุคลากรในหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และห้างร้านเอกชน โดยแบ่งระดับออกเป็น 7 ระดับตามการจัดของวิลคินส์ พบว่ารัฐวิสาหกิจมีบุคลากรที่มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษในระดับที่ 3 มากที่สุด หน่วยราชการมีบุคลากรที่มีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษในระดับที่ 4 มากที่สุด ส่วนบุคลากรในห้างร้านเอกชนมีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษในระดับที่ 5 มากที่สุด

อารีนาฏ แก้วแว่น้อย (2524: 44) ได้ทำการวิจัยความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในท้องที่การศึกษา 3 ของกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งข้อสอบออกเป็น 5 ระดับ ตามระดับการฟังของรีเบ็คคา เอ็ม วาเล็ทท์ และเรอเน เอส คิลิค พบว่านักเรียนมีความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษค่อนข้างอ่อน โดยเรียงลำดับคะแนนของแต่ละระดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ระดับการถ่ายโอน ระดับการวิเคราะห์วิจารณ์ ระดับความรู้ ระดับสื่อสาร และระดับทักษะด้านกลไก

จากการศึกษาข้อคิดเห็นและการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าทักษะการฟังมีความสำคัญในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ แต่งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถด้านกาารฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศไทยยังมีอยู่น้อยและไม่กว้างขวางพอ กล่าวคืองานวิจัยจะเป็นเพียงผลที่ได้มาจากการใช้แบบสอบถาม หรือเป็นงานวิจัยที่วัดความสามารถเฉพาะนักเรียนในชั้นใดชั้นหนึ่งในท้องที่การศึกษาของกรุงเทพมหานครเท่านั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวัดระดับความสามารถด้านกาารฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ ในแต่ละระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน เพื่อนำผลจากการวิจัยครั้งนี้มาช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนฟังภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น และผลงานวิจัยนี้ยังอาจเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการแก่ผู้ที่สนใจทักษะการฟังภาษาอังกฤษด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถด้านกาารฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถด้านกาารฟังภาษาอังกฤษระหว่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 ระดับชั้น

สมมุติฐานการวิจัย

เอ็ดวินา ฟอริช คอนดอน (Edwyna Forcyth Condon 1965: 3106-A) ทำการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการฟังสูง และที่คอยความสามารถทางการฟัง จะมีคะแนนเฉลี่ยทางการฟังสูงขึ้น เมื่อเลื่อนชั้นเรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะได้คะแนนจากการทำแบบสอบระดับความสามารถด้านกาารฟังภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะได้คะแนนสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการทั่วประเทศ
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีได้คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องเพศ อายุ และสภาพแวดล้อมทางครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษในการปรับปรุงการสอนทั้ง ตลอดจนการวัดประเมินผลวิชาภาษาอังกฤษ
2. เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างแบบสอบถามการฟังให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้สร้างแบบเรียนในการผลิตหนังสือเรียน แบบฝึกหัด ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการสอนฟัง
4. เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการฟังภาษาอังกฤษต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ระดับความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ หมายถึงความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษตามระดับ 5. ชั้น ของรีเบ็คคา เอ็ม วาเล็ทท์ และ เรอเน เอส ดิสสิก (Rebecca M. Valette and Renee S. Disick 1972: 141-142) คือ

ระดับที่ 1 ทักษะด้านกลไก (Mechanical Skills) การฟังในระดับนี้ นักเรียนสามารถเห็นความแตกต่างระหว่างเสียงในภาษาแม่และเสียงภาษาอังกฤษ สามารถแยกเสียงภาษาอังกฤษออกจากเสียงภาษาอื่นๆ ได้ โดยอาจจะไม่เข้าใจความหมายเลยก็ได้

ระดับที่ 2 ความรู้ (Knowledge) นักเรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำหรือประโยคที่ได้เรียนไปแล้ว

ระดับที่ 3 การถ่ายโอน (Transfer) นักเรียนสามารถเข้าใจประโยคที่แต่งขึ้นใหม่ โดยใช้คำศัพท์และไวยากรณ์ที่นักเรียนได้เรียนไปแล้ว ปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ ได้

ระดับที่ 4 การสื่อสาร (Communication) นักเรียนสามารถเข้าใจคำ
แนะนำ และคำอธิบายในภาษาอังกฤษ และเข้าใจความหมายของข้อความซึ่งมีคำศัพท์ที่ไม่เคย
เรียนมาก่อน ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้การเดาความหมายโดยใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่เดิม

ระดับที่ 5 การวิเคราะห์วิจารณ์ (Criticism) นักเรียนสามารถวิเคราะห์
ได้ว่าภาษาที่พูดเกิดขึ้นในที่ใด ผู้พูดเป็นใคร มีวัตถุประสงค์อะไรในการพูด และยังรู้ว่าผู้พูดพูดด้วย
อารมณ์เช่นใด

2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2529 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. เกณฑ์กำหนดระดับความสามารถ หมายถึงการหาระดับความสามารถด้าน
การฟังภาษาอังกฤษจากคำมีฉนิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากแบบสอบซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัด
ความสามารถด้านการฟังทั้ง 5 ระดับ มีคะแนนเต็มระดับละ 20 คะแนน ถ้าคำมีฉนิมเลขคณิต
ในระดับใดสูงกว่า 15 คะแนน ถือว่านักเรียนมีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษในระดับนั้น